

УДК 37:013.42

Т.О. Куцак,
викладач-методист,
відмінник освіти України,
Херсонський
політехнічний коледж
Одеського національного
політехнічного
університету
takucak@ukr.net

А.В. Стегалюк,
викладач,
Херсонський
політехнічний
коледж Одеського
національного
політехнічного
університету
tegalyuk @rambler.ua

Л.В. Удод,
викладач, Херсонський
політехнічний коледж
Одеського національного
політехнічного
університету
luudod@mail.ua

О.В. Шкарбуль,
викладач,
Херсонський
політехнічний
коледж
Одеського
національного
політехнічного
університету
shkarbulolga@ukr.net

РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ВИКЛАДАЧАМИ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Т.О. Куцак, А.В. Стегалюк, Л.В. Удод, О.В. Шкарбуль. «Реалізація стратегії національно-патріотичного виховання молоді викладачами гуманітарних дисциплін в умовах євроінтеграції». Стаття є спробою звернути увагу на пріоритетний напрям діяльності викладачів гуманітарних дисциплін в умовах сучасного суспільства, що сповідує європейські цінності.

T.A. Kutsak, A.V. Stegalyuk, L.V. Udod, O.V. Shkarbul. «The strategy of the national-Patriotic education of the youth the teachers of humanitarian disciplines in the light of European integration». The article is an attempt to draw the attention to priority direction of activity of teachers of the Humanities in modern society, professing European values.

Вступ. Відповідно до стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 - 2020 роки одним із завдань вищої освіти повинна стати орієнтація її на загальнолюдські культурні цінності, залучення студентів до національних джерел духовності, формування у них патріотичних якостей. Сучасна вища школа має формувати не тільки фахівця у певній галузі, але й громадянина-патріота, небайдужого до долі української держави, економіки, освіти та культури. Вирішення цього

завдання вимагає суспільна необхідність у патріотичних якостях майбутнього фахівця-громадянина як високоморальної особистості, яка плекає українські традиції, духовні цінності, здатна втілити у життя свій потенціал в умовах сучасного суспільства, сповідує європейські цінності, готова до виконання обов'язку із захисту Батьківщини, незалежності та територіальної цілісності України. Визначальну роль у реалізації концепції відіграє цикл соціально-гуманітарних наук. Предмети гуманітарного спрямування володіють потужними виховними можливостями щодо здійснення патріотичного виховання студентської молоді на прикладі літературних творів та при опанування системи мовних знань.

Матеріал і результати дослідження. У Херсонському політехнічному коледжі Одеського національного політехнічного університету одними з очільників організації патріотичної роботи серед студентської молоді є викладачі гуманітарних дисциплін, які мають високий рівень фахової підготовки, необхідний для проведення систематичного навчального і виховного впливу на молодь та формування у неї відповідних якостей.

В організації навчальної та позанавчальної роботи зі студентами викладачі-гуманітарії широко використовують такі методи та форми роботи, спрямовані на:

- популяризацію культурних та національно-мистецьких традицій українського народу;
- заходи, присвячені національно-визвольній боротьбі за незалежність і територіальну цілісність України;
- підвищення рівня знань молоді про видатних особистостей українського державотворення, визначних вітчизняних учених, педагогів, спортсменів, провідних діячів культури і мистецтва, а також духовних провідників українського народу;
- перегляд творів кіномистецтва, що розкривають героїчне минуле та сьогодення українського народу;
- розширення молоддю сфери застосування української мови;
- збільшення кількості молоді, які пишуться своїм українським походженням, громадянством;
- проведення заходів із вшанування героїв боротьби українського народу за незалежність і територіальну цілісність України [5].

Також до науково-методичної роботи з національно-патріотичного виховання слід зарахувати:

- створення необхідної матеріально-технічної бази для практичної роботи з національно-патріотичного виховання (література, кінофільми, творчі роботи та поробки студентів та їх батьків тощо);
- розроблення літературних конференцій, вікторин, тематичних стіннівок.
- організація екскурсій, олімпіад за окремою програмою предметів гуманітарного циклу;
- підготовка та видання методичних розробок з національно-патріотичного та морального виховання («Україна очима зарубіжних письменників», «Херсон очима поетів», «З ювілеєм, рідний коледже!»);
- дослідницько-видавничу діяльність у співавторстві зі студентами : «Херсон очима поетів та студентів коледжу»; «Пам'ятники Великому Тарасові на Херсонщині»; «Літературно-мистецька Херсонщина (віртуальна екскурсія)», «Є багато країн на землі. Історія села Першокостянтинівка Чаплинського району» тощо.

Вагому роль у процесі практичної реалізації концепції національно-патріотичного виховання відіграють клуби позанавчальної діяльності, зокрема мовно-літературний клуб «Обрії». У клубі працює чотири секції, у яких студенти під керівництвом викладачів займаються вивченням українських традицій, звичаїв, побуту, обрядів, походження свого роду, глибше вивчають історію навчального закладу, рідного міста, села, детально знайомляться з життєвим шляхом учасників національно-визвольної боротьби, випускників коледжу, видатних земляків, аналізують та обговорюють сучасні проблеми. Про результати своєї пошукової роботи студенти звітують на заняттях, науково-практичних конференціях, статтях-дослідженнях. Адже не можна виховати студента патріотом, якщо він не знає історії своєї малої Батьківщини, не любить свого навчального закладу, не пишається і не шанує видатних земляків.

Сутність позанавчальної виховної системи полягає у створенні сприятливих умов для самовиховання студента шляхом розкриття перед ним поля можливого вибору певного виду соціально значущої діяльності (наукова, художня, естетична, організаторська тощо).

Основною метою роботи театральної секції «Український вертеп» є виховання у студентів гуманістичних, загальнолюдських цінностей засобами драматичного мистецтва. А оскільки інсценізація вимагає прочитання літературного тексту, діяльність секції сприяє тому, що гуртківці долучаються до розв'язання творчих завдань, виховання творчої уяви, творчої ініціативи, емоційної гнучкості, культури мови.

Просуваючись від простого до складного, студенти опановують захоплюючу науку театральної майстерності, здобувають досвід

публічного виступу, позбуваються комплексів, вчать слухати і чути один одного (Рис.1).

Рис.1. Учасники секції «Український вертеп» мовно-літературного клубу «Обрії».

Творча особистість – це та цілісна людська індивідуальність, яка виявляє розвинені творчі здібності, творчу мотивацію, творчі вміння, що забезпечують їй здатність породжувати якісно нові матеріали, технології та духовні цінності, які певною мірою змінюють на краще життя людини. Треба в кожному студентові розвивати чутливість душі – цей зародок творчості.

Отже, завдання викладача-словесника - організувати процес навчання так, щоб кожне зусилля з оволодіння знаннями проходило в умовах розвитку пізнавальних здібностей студентів, творчого мислення, формування в них таких основних прийомів розумової діяльності, як аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, порівняння тощо. Студентів-першокурсників, майбутніх спеціалістів-не філологів, необхідно вчити самостійно працювати, висловлювати і перевіряти гіпотези, вміти робити узагальнення досліджуваних фактів, творчо застосовувати знання в нових ситуаціях.

Творча діяльність студентів Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету не повинна обмежуватися лише оволодінням нового. Робота буде творчою, коли в ній проявляється власний задум студентів, ставляться нові задачі і самостійно розв'язуються за допомогою отриманих знань.

Викладачі гуманітарних дисциплін студентам-учасникам мовно-літературного клубу «Обрії» секції «Мовознавці» та «Літературно-краєзнавчої секції» пропонують такі види творчих робіт: це і складання

міні-словника професійних термінів, складання тестових завдань, вітальних адрес, презентацій, ребусів, кросвордів, задач-шарад тощо.

Виконання творчої роботи дає можливість розкрити індивідуальні творчі здібності студента, розкрити творчий підхід до вивчення рідної мови, літератури та вшанування рідного слова. Найяскравіше це проявляється в олімпіадах, конкурсах, науково-практичних конференціях, а також науково-дослідницьких проектах Малої академії наук України. Так, студентка Поліщук Ганна 2015 навчального року посіла II місце в Обласному турі Міжнародного мовного конкурсу ім. П. Яцика; студентка Єрікова Юлія посіла I місце, а Поліщук Ганна – II місце в Обласному турі Всеукраїнської олімпіади з української мови в 2015 році. До речі, такий високий результат дозволив студентці Єріковій Юлії представляти Херсонську область на Всеукраїнському етапі олімпіади з української мови у місті Кременчук, де вона посіла IV місце (Рис.2).

Рис.2. Переможці літературних конкурсів та мовних олімпіад
Литвиненко К., Єрікова Ю., Поліщук Г.

Цього ж року студентка Литвиненко Катерина посіла II місце у Міжнародному мовно-літературному конкурсі учнівської та студентської молоді ім. Т.Г.Шевченка. Студенти Литвиненко Катерина, Соколан Андрій, Гречко Крістіна, Яритіна Маргарита взяли участь у науково-практичній конференції «Не стерти з пам'яті той спогад про війну» (до 70-річчя визволення України від німецьких окупантів), а Криворученко Андрій, Пирожков Іван, Соколан Андрій, Камінська Юлія, Ковтун Анастасія взяли участь у відкритому регіональному конкурсі учнівських та

студентських наукових робіт з краєзнавства «Мій рідний край». Результатами їх роботи були творчі статті-дослідження у співавторстві з викладачами гуманітарних дисциплін, що увійшли до збірника «Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві».

Співпраця з МАН України розпочалася 2015 року й одразу принесла перемогу (I місце) студентці Литвиненко Катерині, яка взяла участь у літературному конкурсі (обласний етап) «Розкрилля душі», присвяченому 85-річчю від дня народження Ліни Костенко в номінації «Науково-дослідницька робота» на тему «Застаріла лексика як елемент стилізації історичної епохи в романі Л.Костенко «Берестечко». Метою науково-прикладного дослідження було здійснення структурно-семантичного аналізу застарілої лексики історичного роману Ліни Костенко «Берестечко» [2]. Перемога в обласному етапі дала право студентці Литвиненко Катерині представляти Херсонську область у фінальному етапі Всеукраїнського літературного конкурсу «Розкрилля душі», що проходив у Києві наприкінці вересня 2015 року. Результатом спільної науково-дослідницької роботи керівника й студентки стала перемога Литвиненко Катерини в конкурсі, де вона посіла II місце у номінації «Дослідницька робота» і була нагороджена дипломом II ступеня «Малої академії наук України» (Рис.3).

Рис.3. Литвиненко К. під час захисту дослідницької роботи Всеукраїнського літературного конкурсу «Розкрилля душі»

Отже, викладачі гуманітарних дисциплін сподіваються, що студенти технічних спеціальностей пронесуть у своїх серцях любов до рідного слова, до рідної української мови, і передадуть цю любов у спадок своїм дітям та онукам, бо тільки так можна зберегти і примножити любов до того, що тебе тримає на світі – це спілкування рідною мовою.

Висновки. Національно-патріотичне виховання в системі позанавчальної роботи комісії гуманітарних дисциплін має системний характер і посідає значне місце. Опанування української мови та літератури не лише формує мовно-літературні уміння і навички, а є важливим чинником розвитку особистості та формування патріотичних почуттів студентської молоді, зорієнтованої в наш час на національні цінності, розбудову демократичної, незалежної української держави. Виховати патріота - означає також підготувати підростаючу особистість до участі в розв'язанні начальних і перспективних завдань держави, до управління її справами і виконання функції громадського діяча та захисника Батьківщини. Студенти повинні усвідомити свою приналежність до українського народу, проїнятися почуттями поваги до національної історії культури, традицій, звичаїв, любов'ю до всього рідного (територія, предки, мова, історія). Визначений зміст патріотичного виховання реалізується у ході проведення навчальних занять і низки позанавчальних заходів.

Література

1. Коваль А. Практична стилістика сучасної української мови: Навч. посіб.[Текст]/А.Карпенко. - К.: Вища шк., 1978.- 374 с.
2. Ромашенко Л. Роздуми над новим романом Ліни Костенко «Берестечко» [Текст] / Л.Ромашенко //Укр. література в загальноосвітній школі.- 2000.- № 5. - С.44- 49.
3. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки [Електронний ресурс] // <http://www.president.gov.ua/documents/5802015-19494> (дата: 29.11.2015).
4. Черничко І. Український народний театр кінця ХІХ – поч. ХХ ст. // Народна творчість та етнографія. – 2003. - №1-2. – С.78-82.
5. Шевнюк О. Українська культура на зламі ХІХ – ХХ ст. у структурі змісту культурологічної освіти студентів // Мистецтво та освіта. – 2001. - №3. – С.15-18.

Надійшла до редакції 10.12.2015